

ถ้ำเขาหลวง

ชื่อแหล่ง ถ้ำเขาหลวง

ที่ตั้ง บ้านธงไชย ตำบลธงไชย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

เส้นทางเข้าสู่แหล่ง จากจังหวัดเพชรบุรีไปตามทางหลวงหมายเลข 3173 ห่างจากเขาวังประมาณ 2.5 กิโลเมตร
สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม

สภาพภูมิศาสตร์ เขาหินปูน

แหล่งน้ำ

ประวัติ ถ้ำเขาหลวงเป็นถ้ำขนาดใหญ่ที่มีความงดงามทางธรรมชาติ สำหรับสิ่งก่อสร้างภายในถ้ำนั้นไม่มีประวัติแน่ชัดว่าสร้างขึ้นเมื่อใด แต่บางสิ่งที่น่าจะเป็นของที่มีมานานแล้ว เป็นต้นว่าเจดีย์แปดเหลี่ยม ที่รูปแบบศิลปะลวดลายปูนปั้นที่ประดับองค์เจดีย์ที่นักวิชาการเชื่อกันว่าเป็นแบบอยุธยาหรือเก่ากว่านั้น นอกจากนี้ ลักษณะพระพักตร์พระพุทธรูปปางองค์ภายในถ้ำก็เป็นแบบที่เก่ากว่าสมัยอยุธยา สำหรับพระพุทธรูปจำนวนมาก ที่เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นของที่ปฏิสังขรณ์และสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 ที่โปรดให้สร้างอุทิศเป็นพระราชกุศลถวายพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ก่อน ๆ บ้าง เป็นการส่วนพระองค์บ้าง รวมทั้งให้พระบรมวงศานุวงศ์ และเจ้านายฝ่ายในสร้างบ้าง แล้วยังทรงให้สร้างบันไดก่ออิฐถือปูนลงในถ้ำ สำหรับผู้ที่จะไปเที่ยวไหว้พระ

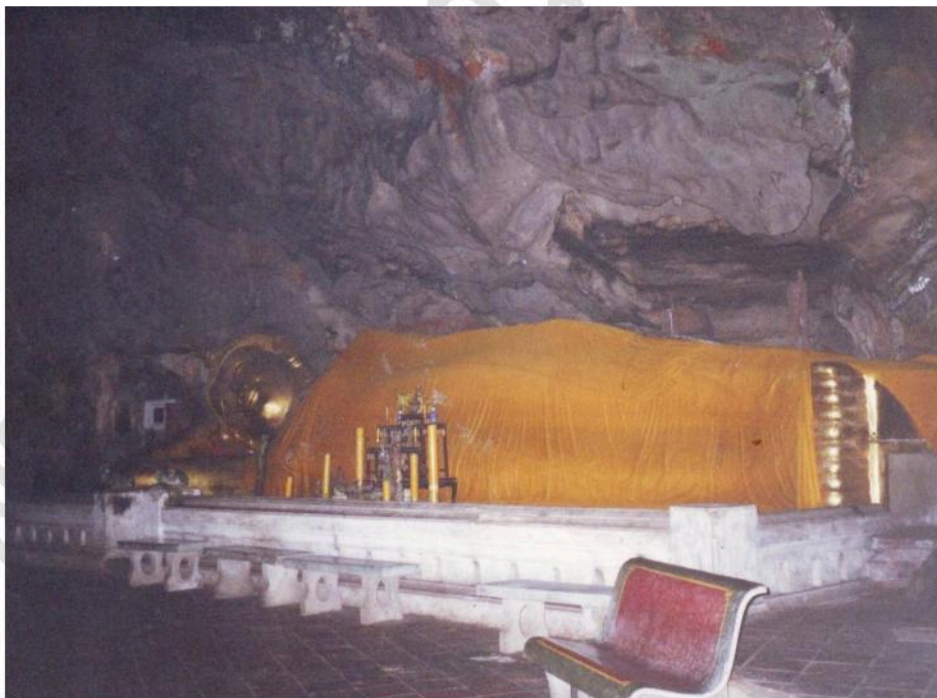
หลักฐานทางด้านโบราณคดี

ถ้ำเขาหลวงหรือถ้ำหลวง ตั้งอยู่กึ่งกลางเขาหลวงที่เป็นภูเขาขนาดย่อมยอดสูงสุดสูงประมาณ 92 เมตร มีขนาดใหญ่กว่าถ้ำอื่น ๆ มีทางเดินขึ้นไปได้ถึงปากถ้ำ จากปากถ้ำมีบันไดก่ออิฐถือปูนลงไปในถ้ำ พื้นถ้ำเป็นลานกว้างต่ำจากปากถ้ำมากเพดานถ้ำเปิดกว้างเป็นช่องแสงสว่างพื้นถ้ำตอนที่ 1 จากบันไดทางลงมีพระพุทธรูปจำลองเป็น 2 ชั้น ชั้นบนเป็นของใหม่ ชั้นล่างเป็นของเก่าทำจากหินสีเขียว มีพระพุทธรูปขนาดต่าง ๆ ประดิษฐานอยู่บนแท่นยาวและบางองค์ประดิษฐานบนฐานชุกชีเฉพาะองค์ ต่อจากนั้นเป็นหินย้อยมีทางลงไปยังถ้ำตอนที่ 2 ทางขวา มีพระพุทธรูปนั่งขนาดใหญ่ประดิษฐานเรียงเป็นแถวจำนวน 4 องค์ เป็นพระพุทธรูปที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสร้างถวายเป็นพระราชกุศล แต่พระเจ้าอยู่หัวตั้งแต่รัชกาลที่ 1-4 มีจารึกพระนามประจำทุกองค์ ถัดขึ้นไปถึงลานกว้างเบื้องบนเป็นปล่องกว้าง มีพระพุทธรูปขนาดใหญ่ปางมารวิชัย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้สร้างขึ้นใหม่ แทนของเดิมที่มีขนาดเล็ก นับเป็นพระประธานในถ้ำเขาหลวง สองข้างพระประธานสร้างพระพุทธรูปรายฉลองพระองค์ พระบรมราชินี พระราชโอรส พระราชธิดา ตลอดถึงพระเจ้าหลานเธอไว้พร้อมจารึกพระนามประจำทุกองค์บนแผ่นหินอ่อน ทางด้านขวา 24 องค์ ทางซ้าย 52 องค์ ทางผนังด้านทิศตะวันตกมีพระพุทธรูปปางไสยาสน์ 1 องค์ ยาว 14 เมตร (ซ่อมครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2492 และซ่อมอีกครั้งในปี 2522) มีพระเขนยซ้อน 2 ชั้น ชั้นล่างรูปสี่เหลี่ยม ชั้นบนรูปสามเหลี่ยมตกแต่งลวดลาย พื้นทีระหว่างพระประธานและพระนอนมีเจดีย์ 3 องค์ องค์ที่อยู่ด้านพระประธานเป็นเจดีย์ทรงกลมฐานสี่เหลี่ยมเพ็ญมุมเป็นฐานบัว ท้องไม้ยอดสูงมีกลีบบัวปากกระฉิ่ง บัวที่คั่นระหว่างบัวคว่ำ บัวหงาย ของบัวปากกระฉิ่งเป็นบัวลูกแก้วออกไก่อองค์ระฆังค่อนข้างป้อม บัลลังก์รูปแปดเหลี่ยม ยอดเป็นมัลลุลูกแก้วมีกลีบบัวคั่นปลียอดมีร่องรอยว่าซ่อมแซมใหม่ องค์กลางเป็นเจดีย์ทรงกลม ฐานบัวแปดเหลี่ยม มีชุกุมาลัยเถารองรับปากกระฉิ่ง องค์ระฆังกลมค่อนข้างสั้น บัลลังก์รูปแปดเหลี่ยม ส่วนยอดเป็นชุกุมาลัยลูกแก้ว มีกลีบบัวคั่นปลียอดซ่อมแซมแล้วเช่นกัน

ภาพประกอบ:

พระประธานในถ้ำเขาลวง รัชกาลที่ 4 โปรดให้สร้างขึ้นใหม่แทนของเดิม

พระพุทธไสยาสน์ในถ้ำเขาลวง

พระพุทธรูปในถ้ำเขาหลวง ส่วนหนึ่งเป็นพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นในสมัยรัชการที่ 4 มีจารึกพระนามและนามไว้ที่ฐานพระพุทธรูป

พระพุทธรูปที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สร้างถวายเป็นพระราชกุศล แต่พระเจ้าอยู่หัวตั้งแต่รัชกาลที่ 1-4

จารึกนามผู้สร้างที่ฐานพระพุทธรูป

เจดีย์ทรงกลม ฐานสี่เหลี่ยมเพิ่มมุม